

Asia: VN/23031/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Johdanto

Luonnonvarakeskuksen tehtäviin kuuluvat suurpetokantojen seuranta ja EU:n luontodirektiivin mukaisen suotuisan suojelutason arviointi sen vastuulajien osalta.

Sekä kansallisiin tarpeisiin laadittavat kanta-arviot että raportointivelvoitteiden yhteenvedot pohjautuvat pitkäjänteisesti tuotettuun seuranta-aineistoon ja tieteellisiin analyyseihin. Kansallisen ja kansainvälisen päätöksenteon pohjaksi objektiiviset korkealaatuiseen tutkimukseen perustuvat kanta-arviot ovat ensiarvoisen tärkeitä.

Lausunto

Suomen susikanta

Suomen susikanta on Luken laatiman, moneen eri aineistolähteeseen perustuvan populaatiomallin mukaan (Luonnonvarakeskus 2025) runsastunut vuosina 1995–2025 alle sadasta yksilöstä noin 430 yksilöön (maaliskuun kanta). Syystalven yksilömäärät ovat maaliskuisia yksilömääriä suurempia. Suomen susikanta on jakautunut kahteen, toisistaan perimältään erilaiseen osapopulaatioon (Mäntyniemi ym. 2022). Eriytymiseen on johtanut alueiden välisen geenivirran vähäisyys. Eriytymisestä johtuen läntisen susikannan geneettinen monimuotoisuus on laskenut ja sukusiittoisuus lisääntynyt.

Suurpetoyhdyshenkilöt ovat viime vuosina tallentaneet varmistamiaan susihavaintoja Tassu-järjestelmään kattavasti poronhoitoalueen ulkopuolisessa Suomessa. Perhelaumareviireiden sijaintien pohjalta on lisääntyvässä susikannassa havaittavissa alueellisia keskittyymiä (Luonnonvarakeskus 2025). Eriyisen vahvasti on runsastunut Lounais-Suomen susikanta. Sisä-Suomessa susihavainnot koskevat enimmäkseen yksinään liikkuvia eläimiä.

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut (tiedote 10.10.2025) suden populaatiokoon suotuisan suojelutason viitearvoksi 273 yksilöä. Viitearvo koskee maaliskuun tilannetta poronhoitoalueen

eteläpuolisessa osassa maata. EU:n jäsenmaat raportoivat komissiolle kuuden vuoden välein luontodirektiivin toimeenpanosta ja sen alaisten lajien ja elinympäristöjen tilasta. Uusimmassa, vuonna 2025 suoritetussa raportoinnissa, joka koski raportointikautta 2019–2024, suden arvioitiin saavuttaneen suotuisan suojelutason boreaalisella vyöhykkeellä, sillä susikannan kooksi arvioitiin 295 yksilöä maaliskuussa 2024 (Valtonen ym. 2024). Viimeisimmässä, 10 vuoden välein toteutettavassa, kansainväliselle luonnonsuojeluliitolle (IUCN) vuonna 2019 laaditussa uhanalaisuusarvioinnissa susi arvioitiin kansallisesti erittäin uhanalaiseksi lajiksi Suomessa.

Suden rauhoitusajan kestoon liittyviä huomioita suden biologiasta

Luonnonvarakeskus muistuttaa, että mikäli suden ympärivuotisesta rauhoituksesta luovutaan, rauhoitusajasta säädettäessä tulee huomioida lajin biologia ja käyttäytymisekologia. Suomen lainsäädäntö turvaa myös muille kuin aina rauhoitetuille riistalajeille lisääntymisrauhan.

Suden kiima-aika on helmi-maaliskuu. Lisääntymisajankohtaa huomioitaessa on syytä huomata, että Etelä-Suomessa suden parittelu tapahtuu helmikuussa ja pennut syntyvät huhtikuussa, mikä on aiemmin kuin muussa osassa maata.

Pariutumisaikana tapahtuva metsästys voi vaikuttaa pariutumiseen haitallisesti. Jos parista toinen yksilö kuolee, jäljelle jäänyt yksilö jää tyypillisesti reviirille ja pariutuu uudelleen vaihtelevan ajan kuluessa. Jos kuollut yksilö on naaras, on epätodennäköisempää, että reviirillä olisi heti seuraavalla lisääntymiskaudella pentuja. Jos kuollut yksilö on uros, vaikutus seuraavaan lisääntymiskauteen riippuu siitä, kuinka lähellä lisääntymiskautta (erityisesti kiima-aika) kuolema on tapahtunut.

Jos parittelu on jo ehtinyt tapahtua ja parin uros metsästetään, jää naaras yksin huolehtimaan pennuista. Tämä heikentää pentujen selviytymismahdollisuuksia, sillä sudella molemmat vanhemmat osallistuvat pentujen hoitoon. Uroksen rooli on erittäin merkittävä jo heti pentujen synnyttyä, sillä uros tuo naaraalle ruokaa 2–3 vk ajan pentujen syntymästä (tuolloin vain uros saalistaa).

Naaras imettää pentuja 8–10 viikkoa, syntymän ajoittumisesta riippuen noin heinäkuun loppuun-elokuun alkuun. Pennut ovat riippuvaisia vanhemmistaan myöhäissyksyn-alkutalveen, sillä suden pääsaalislajien eli hirvieläinten onnistunut saalistus edellyttää mm. pentujen saalistustaitojen kartuttamista osana laumaa. Pennut liikkuvat lauman mukana noin syyskuusta eteenpäin osallistuen saalistukseen. Synnyinlaumastaan nuori susi itsenäistyy noin 10–12 kk ikäisenä (vaihtelee, voi tapahtua myöhemminkin).

Metsästystilanteessa aikuiset sudet jäävät usein saaliiksi ensin, sillä aikuinen kulkee tyypillisesti lauman ensimmäisenä. Vuonna 2016 kannanhoidollisen metsästyksen kokonaissaaliista lisääntyvien yksilöiden osuus oli noin puolet. Mikäli perhelauman aikuisista toinen tai molemmat metsästetään ennen kuin pennut ovat valmiita saalistamaan itsenäisesti, lauma hajoaa herkästi ja nuoret suden saattavat etsiä pihoihin ja kotieläinlaitumille helpon ravinnon toivossa.

Susien metsästyksen ajoittamiseen liittyy suden lisääntymisbiologian ja nuorten itsenäisesti selviytymisen lisäksi muita suteen eläimenä kytkeytyviä seikkoja, joita syytä huomioida metsästyksen järjestämistä suunniteltaessa. Yksi näistä on suden sosiaalinen järjestelmä eli perhelauma, joka tarkoittaa laumaan kuuluvien eläinyksilöiden riippuvaisuutta toisistaan, ei vain pentujen riippuvuutta emostaan vaan myös uroksen ja naaraan keskinäistä riippuvaisuutta jälkeläisten hengissä

pitämisessä. Isommassa kuvassa esim. lauman tai parin poisto vaikuttaa kaikkiin lähialueiden laumoihin ja pareihin ja niiden käyttäytymiseen reviirien sisällä ja reviirien välillä.

Edellä mainittujen suden biologiaan ja käyttäytymisekologiaan liittyvien piirteiden vuoksi Luonnonvarakeskus suosittelee suden rauhoitusajan ulottuvan helmikuun alusta vähintään lokamarraskuulle.

Suden metsästys

Luonnonvarakeskus näkee, että suden metsästys tulisi toteuttaa lupaperusteisena, sillä lupaperusteinen metsästys mahdollistaa kiintiömetsästystä suunnitellun metsästyksen kohdentamisen ja poistettavien yksilöiden/laumojen valikoinnin. Jotta susikannan suojelutaso säilyisi suotuisana, tulisi mahdollinen kannanhoidollinen metsästys suunnitella siten, ettei kannan demografinen eikä geneettinen elinvoimaisuus heikkene. Erityisesti tulisi kiinnittää huomioita siihen, että susikanta on jakautunut kahteen geneettisesti eriytyneeseen osapopulaatioon, joiden välisen geenivirran tulisi vahvistua, mikäli tavoitteena on Suomen susikannassa havaittujen maantieteellisten geneettisten erojen häviäminen.

Luonnonvarakeskus myös toteaa, että mahdollisen lupa- tai kiintiömetsästyksen kohdistuessa vain tiettyyn osaan lauman yksilöitä metsästyksessä tulisi välttää perhelauman saalistusmenestyksen kannalta avainasemassa olevien aikuisten susien tappamista.

Luonnonvarakeskus pitää kannatettavana ehdotusta, että asetuksella voidaan rajoittaa metsästyksen osallistuvien metsästäjien lukumäärää, sillä tämä voi parantaa turvallisuutta ja auttaa kohdentamaan metsästystä tarkemmin valikoituihin yksilöihin/laumoihin.

Suden DNA-näytteiden toimitusvelvoite

Luonnonvarakeskus näkee hyvänä, että metsästäjä veloitetaan toimittamaan DNA-näytteet saaliiksi saadusta sudesta Luonnonvarakeskuksen tutkittavaksi määräajassa rangaistuksen uhalla. Susi on luontodirektiivin V liitteen laji, jonka seurannasta ja tutkimuksesta Luonnonvarakeskus vastaa. DNA-tutkimukset ovat kannanseurannassa ja kannan tilan (suojelutason) arvioinnissa olennaisia. Lisäksi DNA-näytteiden avulla pystytään tunnistamaan mahdolliset saaliiksi jääneet koirasudet.

Susikannan dynamiikkaan vaikuttaa suuresti se, millaisia yksilöitä jää metsästyssaaliiksi. Jotta Luonnonvarakeskus voi seurata metsästyksen vaikutuksia susikantaan, tarvitaan tarkkaa tietoa mm. metsästetyistä yksilöiden iästä ja lisääntymisstatuksesta. Iän määrittämistä varten tarvitaan näytteeksi kulmahammas juurineen ja naaraan lisääntymisstatuksen määrittämiseksi kohtu. Luonnonvarakeskus esittää, että metsästetyistä yksilöistä on toimitettava myös nämä näytteet kannanseurantaan ja tutkimusta varten.

Viitteet

Luonnonvarakeskus 2025: Susikanta Suomessa maaliskuussa 2025 [verkkoraportti].

Helsinki: Luonnonvarakeskus [viitattu: 20.10.2025]. Saantitapa:
<https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/susi/susikanta-suomessa-maaliskuussa-2025>

Mäntyniemi, S., Valtonen, M., Helle, I., Johansson, H., Ponnikas, S., Nivala, V., Harmoinen, J., Herrero, A., Heikkinen, S., Kvist, L., Aspi, J., Kojola, I. & Holmala, K. 2022. Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvojen määrittäminen: Loppuraportti 2022. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 80/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 147 s.

Valtonen, M., Heikkinen, S., Johansson, H., Härkälä, A., Helle, I., Mäntyniemi, S. & Kojola, I. 2024. Susikanta Suomessa maaliskuussa 2024. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 54/2024. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 41 s.

Valtonen Mia
Luonnonvarakeskus